

[Startpagina](#) > ... > [Uw Rechten](#) > [Slachtoffers Van Strafbare Feiten](#) > [Rechten Van Slachtoffers - Per Land](#) > 2 - Mijn rechten tijdens het proces

2 - Mijn rechten tijdens het proces

Hoe kan ik in de terechtzitting betrokken zijn?

U kunt ter zitting aanwezig zijn als toeschouwer, slachtoffer, benadeelde partij en als getuige.

Als u hebt aangegeven bij de terechtzitting aanwezig te willen zijn wordt u door de officier van justitie op de hoogte gesteld van de plaats en tijd van de zitting. U mag aanwezig zijn bij alle publieke rechtszittingen, ook zonder dat u zich heeft aangemeld. Indien de rechtbank besluit dat de zaak in beslotenheid wordt behandeld – hetgeen kan gebeuren – dient u toestemming te vragen om aanwezig te mogen blijven. Strafzaken met een jeugdige dader worden in beginsel altijd in beslotenheid behandeld. Als slachtoffer of nabestaande wordt u toegang verleend tenzij de rechter om bijzondere redenen anders beslist. U hoeft als slachtoffer niet aanwezig te zijn in de rechtszitting over uw zaak, tenzij u wordt opgeroepen als getuige. In dat geval bent u verplicht als getuige te verschijnen.

U kunt ook als benadeelde partij deelnemen aan de zitting. Mocht u in het voorbereidend onderzoek geen civiele vordering ingediend hebben en wenst u dat alsnog te doen dan kan dat nog mondeling ter zitting. Uw vordering moet behoorlijk onderbouwd worden en u moet hem naar voren brengen voordat de officier van justitie zijn requisitoir zal houden.

De benadeelde/het slachtoffer heeft het recht een ingediende civiele vordering nader toe te lichten. Ook nieuw en aanvullend bewijs van de schade kan dan nog ingebracht worden, maar alleen in de vorm van documenten. U mag geen getuigen of deskundigen aanbrengen.

Noch als slachtoffer, noch als benadeelde partij die zich civiel gevoegd heeft, mag u zich direct tot de verdachte of andere procesdeelnemers wenden met vragen of opmerkingen. U mag wel de rechter verzoeken om aan hen bepaalde door u wenselijk geachte vragen te stellen. U mag als benadeelde partij ook vragen om inzage in bepaalde in het dossier opgenomen stukken. U heeft als slachtoffer recht op inzage van het dossier. De officier van justitie kan inzage in bepaalde gevallen weigeren. Weigert de officier van justitie inzage dan kunt u tegen die beslissing beroep instellen bij de rechtbank.

Als u slachtoffer bent van een ernstig misdrijf heeft u in de meeste gevallen het recht om ter zitting mondeling een verklaring af te leggen over de gevolgen die het strafbare feit voor u heeft gehad. Dit heet ook wel spreekrecht (in engels [Victim Impact Statement](#)). U kunt ook een ander machtigen dit voor u te doen. De rechtbank zal u daarvoor gebruikelijk tien tot vijftien minuten geven. Als u in het voorbereidend onderzoek een schriftelijke slachtofferverklaring heeft opgesteld of doen opstellen, kunt u die (laten) voorlezen. U kunt echter ook altijd besluiten het bij de schriftelijke verklaring te laten en niet te spreken ter zitting. Soms zal de rechter of officier van justitie (een deel van) uw schriftelijke verklaring voorlezen in de rechtszaal.

Wat zijn mijn rechten als getuige?

Indien u bent opgeroepen als getuige bent u verplicht ter zitting te verschijnen en te getuigen onder de eed of de belofte de waarheid te zullen vertellen. Het is de officier van justitie die u oproept en als u dringende redenen hebt om niet ter zitting te willen getuigen kunt u daarover met hem contact zoeken. Het is mogelijk dat dan ter zitting wordt besloten u op een andere manier, buiten de rechtszitting, te doen horen, bij voorbeeld door een rechter-commissaris.

De rechtbank kan besluiten u als getuige te horen zonder dat de verdachte daarbij aanwezig is. De raadsman van de verdachte blijft dan wel ter zitting aanwezig. Vóór uw verklaring als getuige zult u niet in de rechtszaal zitten, tenzij u als eerste getuige gehoord wordt. De rechtbanken zijn er in beginsel op ingericht om ongewenste

confrontatie in wachtruimten met verdachten te voorkomen. Wel is het van belang om uw wensen hieromtrent duidelijk en tijdig kenbaar te maken.

In bepaalde gevallen kan de voorzitter bepalen dat in afwijking van de hoofdregel de zitting met gesloten deuren zal worden gehouden. De risico's van openbaarheid voor de belangen van minderjarigen en slachtoffers kunnen daarbij een rol spelen.

Het getuigenverhoor begint met de vraag naar uw personalia: naam, geboortedatum, beroep, woonplaats en naar uw relatie tot de verdachte. Dan zal u worden gevraagd of u de eed danwel de belofte wilt afleggen dat u naar waarheid zal getuigen. Na uw getuigenis kunnen u nog aanvullende vragen worden gesteld, via de voorzitter, die bepaalde vragen ook kan beletten. Voor meer informatie over uw rechten als getuigen kunt u de folder raadplegen die u ontvangt met de oproeping ter zitting.

Ik ben minderjarig. Heb ik andere of meer rechten?

Als u een minderjarig slachtoffer bent dat ter zitting moet getuigen, zal dit al snel leiden tot een gedeeltelijk besloten behandeling, voor de duur van het getuigenverhoor. Als getuigenissen in het voorbereidend onderzoek zijn afgelegd die audiovisueel zijn vastgelegd kan worden afgezien van oproeping van de minderjarige ter zitting, omdat zulke banden als bewijsmiddel kunnen dienen.

Kan ik rechtshulp krijgen?

Voor juridisch advies kunt u in ieder geval zonder kosten terecht bij [Slachtofferhulp Nederland](#).

Daarnaast heeft u als slachtoffer van een ernstig gewelds- of zedendelict recht op kosteloze rechtsbijstand door een slachtofferadvocaat.

Als u daar niet voor in aanmerking komt, komen de kosten van een advocaat voor uw eigen rekening. Afhankelijk van uw inkomen heeft u recht op gesubsidieerde rechtsbijstand waarbij (een deel van) de kosten van een advocaat voor rekening komen van de staat. Uw advocaat kan bij de raad voor rechtsbijstand verzoeken om een subsidie (toevoeging). Als U een rechtsbijstandverzekering heeft hangt het van de polisvoorwaarden af of u daarop een beroep kan doen.

Hoe kan ik worden beschermd als ik in gevaar ben?

Onder omstandigheden kunt u als bedreigde getuige worden aangemerkt, waarvan niet wordt verwacht dat deze ter terechtzitting (in het openbaar) zal getuigen. De rechter-commissaris neemt dan het getuige-verhoor af en houdt uw identiteit anoniem. U verschijnt dan niet ter terechtzitting en uw verklaring zal als een anonieme getuigenverklaring ter zitting behandeld worden. Als u meent dat uw leven, gezondheid, de veiligheid van u of uw naasten of uw economische bestaanszekerheid bedreigd zouden kunnen raken als gevolg van uw verklaringen, is het belangrijk om dat te bespreken met de officier van justitie die uw zaak behandelt.

Hoe kan ik schadevergoeding claimen van de dader of compensatie krijgen van de overheid?

U kunt schadevergoeding van de dader krijgen langs de weg van de schadebemiddeling door de politie of het Openbaar ministerie of langs de weg van het indienen van een schadevordering als civiele partij in de strafprocedure (voeging). U kunt zowel materiële als immateriële (psychologische e.d.) schade claimen. Vermogensschade omvat mede de kosten van medische zorg en diensten, gederfde winst, beschadigde goederen etc. Psychologische schade omvat pijn en leed veroorzaakt door het strafbare feit.

De voeging als civiele partij met een schadevordering wordt meestal voorbereid gedurende het voorbereidende onderzoek. Die vordering zal met een formulier dienen te worden gedaan, dat u zal worden toegestuurd door de behandelende officier van justitie. Indien u dat wilt kan uw advocaat of een medewerker van [Slachtofferhulp Nederland](#) u helpen met het invullen van het formulier: dat wordt u aangeraden vanwege de complexiteit van de materie. U dient zoveel mogelijk alle bescheiden die kunnen dienen om de schade aannemelijk te maken toe te voegen aan het formulier (rekeningen voor medische en psychologische consulten en voor de vervanging van

vernieldede goederen e.d.). In uw vordering mag u ook de kosten opnemen die verbonden zijn aan uw deelname aan het strafproces.

Uw vordering als civiele partij moet bij voorkeur via de officier van justitie worden ingebracht en aan hem worden toegezonden minimaal twee weken voor de terechtzitting. Officier en rechter kunnen daarvan dan via het dossier kennis nemen. U kunt echter ook nog mondeling ter zitting een vordering indienen: het risico dat die dan zal worden afgewezen is echter groot omdat dan een zorgvuldige beoordeling daarvan niet gemakkelijk meer plaats kan vinden.

De rechtbank zal de schade en de schadevordering beoordelen en indien deze beide duidelijk en goed onderbouwd zijn en voortvloeien uit het tenlastegelegde strafbare feit, zal de rechtbank de vordering toewijzen als de verdachte wordt veroordeeld. Compensatie zal vrijwel altijd zijn in de vorm van geld en de rechtbank zal het bedrag dat u toegewezen wordt precies vaststellen. In de praktijk zult u volledige vergoeding krijgen voor uw vermogensschade en een zeker bedrag dat de rechtbank passend acht bij de geleden psychologische schade.

Veroordeelt de rechter de dader tot een schadevergoedingsmaatregel dan zal het Centraal Justitieel Incassobureau de schade voor u innen bij de dader. Krijgt u een schadevergoeding toegewezen en wordt de dader veroordeeld tot een schadevergoedingsmaatregel, dan zal de staat de schadevergoeding aan u uitkeren als de dader niet binnen 8 maanden heeft betaald. Slachtoffers van ernstige gewelds- en zedenmisdrijven kunnen langs deze weg het gehele schadebedrag ontvangen. Voor slachtoffers van andere delicten is deze voorschotregeling beperkt tot een maximum van € 5000,00.

Als slachtoffer van een geweldsmisdrijf (waaronder ook verkrachting e.d. valt) kunt u ook een verzoek om tegemoetkoming door de overheid indienen. Uw verzoek moet worden ingediend bij het [Schadefonds Geweldsmisdrijven](#), binnen drie jaar na het strafbare feit. Raadpleegt u de documentatie over compensatie voor slachtoffers van misdrijven (beschikbaar in [Engels](#) en in het [Nederlands](#) en vele andere talen) van het European Judicial Network. U mag dit doen naast een civiele vordering in de strafprocedure en ongeacht de eventuele toekenning van die vordering.

Zijn er mogelijkheden om tot een schikking of bemiddeling te komen tussen de dader en mij?

Gedurende de fase van de terechtzitting zijn er geen mogelijkheden om tot bemiddeling of schikking te komen met de dader als het gaat om de schade. Ook in deze fase is het echter mogelijk om in gesprek te gaan met de dader. De stichting Perspectief Herstelbemiddeling begeleidt slachtoffers en daders die met elkaar in contact willen komen.

Ik ben een buitenlander. Hoe worden mijn rechten en belangen beschermd?

Als u een niet-Nederlander bent die in Nederland slachtoffer is geworden van een strafbaar feit heeft u alle rechten die hierboven en -beneden zijn aangeduid.

Meer informatie:

- Wetboek van Strafvordering - in [Nederlands](#)
- Wet van 17 december 2009 tot wijziging van het wetboek van strafvordering, het wetboek van strafrecht en de Wet schadefonds geweldsmisdrijven ter versterking van de positie van het slachtoffer in het strafproces
- De wet op de Rechtsbijstand - in [Nederlands](#)
- Vreemdelingenwet - in [Nederlands](#)
- Jeugdwet - in [Nederlands](#)
- Aanwijzing huiselijk geweld en kindermishandeling - in [Nederlands](#)
- Aanwijzing seksuele misdrijven - in [Nederlands](#)

1. Slachtofferverklaring Een schriftelijke slachtofferverklaring beschrijft de gevolgen van het delict op het leven van het slachtoffer. U mag de medische, psychische, sociale en economische gevolgen van uw slachtofferschap opnemen, maar u mag niets zeggen over het bewijs, de schuld van de verdachte of de straf die u het meest wenselijk vindt. Uw slachtofferverklaring kan tijdens het voorbereidende onderzoek met hulp van een medewerker

van Slachtofferhulp Nederland schriftelijk worden opgesteld en – bij ernstige misdrijven – ook worden voorgelezen ter terechtzitting. OP de zitting bent u vrij om niet de schriftelijke verklaring voor te lezen maar iets anders te zeggen, zolang het gaat om de gevolgen van het misdrijf voor uw persoonlijke alledaagse leven. U kunt het ook bij een schriftelijke verklaring laten. Ook kan het voorkomen dat de rechter of de officier uw verklaring (deels) voorlezen ter zitting. De misdrijven waarbij het slachtoffer het recht heeft om ter zitting te spreken (spreekrechtwaardige delicten) zijn alle misdrijven waarop 8 jaar of meer gevangenisstraf staat. Ook zijn enkele misdrijven apart genoemd, zoals kinderpornografie, ontucht met bewusteloze personen of met geestelijk gestoorde minderjarigen, het aanzetten van minderjarigen tot ontucht, ontucht met misbruik van een gezagsrelatie, met minderjarigen tussen 16 en 18 jaar, het tot prostitutie dwingen van minderjarigen, mensenhandel, bedreiging, mishandeling met zwaar lichamelijk letsel tot gevolg, vechterij met dood als gevolg, dood of zwaar lichamelijk letsel door schuld, afpersing en dood of zwaar lichamelijk letsel als gevolg van verkeersmisdrijven. Het spreekrecht ter zitting komt ook toe aan de nabestaanden van slachtoffers van deze misdrijven.

■ Laatste update: 29/04/2026

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.